

ΑΙΓΕΣ, Η ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΗ
ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ
AIGAI, THE FIRST CITY
OF MACEDON
ΗΜΑΘΙΑ / IMATHIA

ΑΙΓΕΣ, Η ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΗ
ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ
AIGAI, THE FIRST CITY
OF MACEDON
ΗΜΑΘΙΑ / IMATHIA

ΚΕΙΜΕΝΑ: Α. ΚΟΤΤΑΡΙΔΗ
ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΙΓΩΓΥΝΗ ΑΗΧΟΖΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΚΑΛΑΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΖΑΦΗΡΟΠΟΥΛΟΥΣ ΜΙΝΟΣ - OFFICE COM
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ Α.Ε.Π.ΕΕ

TEXT: A. KOTTARIDI
TRANSLATION: D. BROWN KAVAZIS
GENERAL SUPERVISION, PUBLICATIONS DEPARTMENT
DESIGN & LAYOUT: ZAFIROPOULOS MINOS - OFFICE COM
PRINT: BIBLIOSYNERGATIKI SA

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ INFORMATION
T: 23310 92347

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
Ministry of Culture & Tourism

2011 © ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝ
2011 © ARCHAEOLOGICAL RECEIPTS FUND
www.tarp.gr

Χρηματοδότηση έκδοσης: ΟΤΑΠ Α.Ε.
Edition sponsored by OTAP S.A.

090 AIG

www.visitgreece.gr

ΑΙΓΕΣ, Η ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ
AIGAI, THE FIRST CITY OF MACEDON

Στα νότια του Αιδικήμονα, στη «Μακεδονίδα νη» του Ηρόδοτου, στους πρόποδες του «Μακεδονικού όρους» (Πιέρια) βρίσκονται «αι Αιγαί», ο «τόπος με τα πολλά κατοίκια».

Μολονότι πολύ μικρό μέρος του χώρου έχει ανασκαφεί (περ. 1/100 της νεκρόπολης, 1/500 της πόλης) τα λαμπρά ευρημάτα έδωσαν επάξια στις Αιγές μια θέση ανάμεσα στα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τεκμηριώνοντας την ιστορία και τον πολιτισμό των Μακεδόνων, του ακριτικού ελληνικού φύλου που έκανε τον ελληνικό πολιτισμό κτήμα των λαών της οικουμένης.

Aigai, the “place with many goats”, lay south of the Haliacmon in Herodotus’ “land of Macedon” on the foothills of the “Macedonian mountain” (Peria). Though only a small part of the site has been excavated (ca. 1% of the cemetery, 0.20% of the city), its splendid finds have justly given Aigai a place among the monuments of the World Cultural Heritage, providing documentation for the history and culture of the Macedonians, the Greek frontier tribe that made Hellenic civilization a possession of all the world’s people.

θέλει να «εκσυγχρονίσει» το κρᾶτος του και η αυλή των Αιγών αποδεικνύεται φιλόξενο λιμάνι για τους καλλιτέχνες που θα λαμβάνουν με την παρουσία τους τη ζωή της πόλης. Ο Ζεύξης διακοσμεί το καινούριο ανάκτορο του Απέλαου και ο Εμπριδής συνθέτει εδώ τις τελευταίες τραγωδίες του.

Για να αντιμετωπίσει τις συνεχείς εισβολές ο Αμύντας Γ΄ (393-368 π.Χ.) βρίσκεται συχνά στην Πέλλα. Ωστόσο, οι Αιγές εξοικολοθούν να είναι το επό βασιλικό κέντρο και η χίρα του, η δυναμική Ευρυδίκη, μόνα τριών βασιλεύσαν, θα αφήσει έντρονα τα ίχνη της με αναθήματα στα ιερά της πόλης και τον περιλαμπρο τάφο της.

Η ανόρθωση στο θρόνο του Φιλίππου Β΄ (359-336 π.Χ.) θα σημάψει τη μεγάλη ώρα για τη Μακεδονία και τις Αιγές. Εξαιρετικά ευφυής, φρόσιτος στρατηγός, μοναδικός διπλωμάτης και συγχρόνως μύστος του Πυθαγόρα, ο Φίλιππος, «πεφωτισμένος δεσπότης» κατά το πλατωνικό πρότυπο, συγκέντρωσε γύρω του την αφορέση της διανοήσης, με αποτελέσμα η αυλή του να γίνει μήτρα παραγωγής πολιτισμού, όπως ήταν η Αθήνα του Περικλή.

Οι νέες τάσεις και τα πειράματα που θα γεννηθούν στο περιβάλλον του θα μεταλαμπαδευτούν από τον Αλέξανδρο στην Οικουμένη, την όμοια θα σφραγίσουν την εικόνα των Αιγών, που ο βασιλιάς αποφάσισε να εξωραΐσει, ξεκινώντας ένα οικοδομικό πρόγραμμα χωρίς προηγούμενο. Το τείχος ανακατασκευάζεται με τρόπο που θα εξασφαλίσει στην πόλη ασφάλεια και συγχρόνως κύρος και μεγαλοπρέπεια, τα ιερά των θεών αποκτούν καινούριους ναούς, βωμούς, στοές και αναθήματα, ενώ σε περίοπτο σημείο χιτίζεται το νέο ανάκτορο – το μεγαλύτερο κτίριο που είδε ως τότε η Ελλάδα – και δίπλα του το θέατρο.

Η εξουσία συνδυάζεται με την τέχνη και η αντίληψη που θα σφραγίσει την εικόνα των μητροπόλεων της ελληνοιστικής Οικουμένης εγκαινιάζεται στις Αιγές.

Οι θησαυροί των βασιλικών τάφων δίνουν μια αίσθηση της λαμπρότητας της πόλης στα χρόνια της μεγάλης ακμής. Οι τοιχογραφίες φανερώουν τα επιτεύγματα της ζωγραφικής που μπορούσε να αναπαράγει πειστικά τον κόσμο, στη χρυσελεφάντινη κλίση του Φιλίππου αποτυπώνεται η συναρπαστική στιγμή της γέννησης του πεδαιωτικού πορτρέτου. Στα αγγεία, στα όπλα και στα κομήματα η λιτότητα και η καθαρότητα της φόρμας σμίγεται με τη χαρά της λαμπρότητας, δημιουργώντας ένα σύνολο

απαράμιλλης κομψότητας και αρμονίας, όπου όλα υποτάσσονται στη γοητεία του μέτρου.

Βασιλιάς των Μακεδόνων, κυρίαρχος των Βαλκανίων και εκλεγμένος ηγεμόνας όλων των Ελληνών ο Φίλιππος Β΄ το 336 π.Χ. γιορτάσε στις Αιγές τη μεγαλύτερη γιορτή της Βασιλείας του. Τη στιγμή της δόξης τον χτύπησε το μαχαίρι του δολοφόνου.

Ο Αλέξανδρος ανακηρύχθηκε εδώ βασιλιάς και από εδώ απομάσησε να ξεκινήσει την Άνοξη του 334 π.Χ. τη μεγάλη εκστρατεία.

Η ιστορία του κόσμου άλλαξε, αλλά οι Αιγές πέσαν στο περιθώριο. Ακολούθως της τη μοίρα του βασιλείου καταστράφηκαν μετά την ήττα του 168 π.Χ. από τους Ρωμαίους, ξέτησαν και ξεκάλστηκαν. Ως του, το 1977 η σκαπάνη του Μανώλη Ανδρονίκου χάρισε στον τόπο ξανά το όνομά του και η ιστορία της Μακεδονίας άρχισε να ξαναγράφεται...

The rich finds from the archaic cemetery (7th-5th c. BC) testify to the city's prosperity. Ideas and goods flowed into Aigai continuously from the islands and the Ionian cities, from Corinth and Athens, while local production, chiefly distinguished in metal-working, was characterized by an austerity and geometric simplicity that reflected the Dorian origins of the Macedonians.

During the reign of Alexander I (498-454 BC), Aigai became the center of the most important Greek state in the north, and life took on an unprecedented luxury. During the reign of Perdiccas II (454-413 BC), whatever was "Attic" became the fashion in the Macedonian capital, which was already walled. Funerary stelai appeared in the cemetery of Aigai, and white-ground lekythoi familiarized the Macedonians with the art of painting.

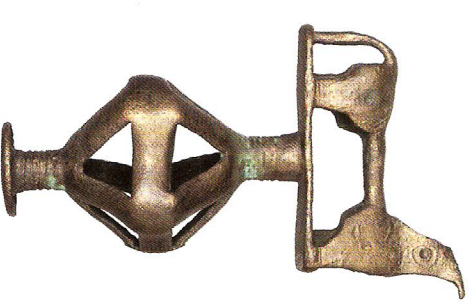
the new palace – the largest building Greece had yet seen – was built at a prominent site with the theater beside it. Power joined forces with art, and the perception that stamped the image of the large cities of the Hellenistic world was inaugurated at Aigai.

The treasures from the royal combs give us a sense of the splendor of the city during its heyday. The frescos reveal the achievements of painting, which could recreate the world in a convincing way.

The fascinating moment of the birth of realistic portraiture is reflected on Philip's gold and ivory couch. In vases, weapons, and jewelry, simplicity and clarity of form mingle with a delight in detail, creating an assemblage of incomparable elegance and harmony where everything is subjected to the charm of the rule.

As king of Macedon, ruler of the Balkans and elected leader of all the Greeks, in 336 BC Philip II engaged upon the greatest celebration of his reign. In the theater of Aigai the assassin's dagger struck him down at his moment of glory. Alexander was proclaimed king here, and it was from here he determined to set forth on his great campaign in the spring of 334 BC.

The history of the world was changed but Aigai passed to the margins of history. Following the fate of the kingdom of Macedon, after the defeat by the Romans in 168 BC, it was destroyed, fell into decline, and was forgotten until the excavations of Manolis Andronikos in 1977 gave back to the place its name and the history of Macedonia began to be rewritten...

Τα παλαιοίσα ευρηγήματα της αρχαικής (7ος-5ος αι. π.Χ.) νεκρόπολης μορτυπούν την ακμή της πόλης. Ιδίεες και ευπορεύματα εισρέουν συνεχώς από τα νησιά και τις πόλεις της Ιωνίας, από την Κόρινθο και την Αθήνα, ενώ η ντόπια παραγωγή που διακρίνεται κυρίως στον τομέα της μεταλλοτεχνίας χαρακτηρίζεται από αυστηρότητα και γεωμετρική λιτότητα που ανακαλεί τις δαρκικές καταβολές των Μακεδόνων.

Όσο βασιλεύει ο Αλεξάνδρος Α΄ (498-454 π.Χ.) οι Αιγές γίνονται κέντρο του σημαντικότερου ελληνικού κράτους του βορρά και η ζωή αποκτά πρωτοφανή πολυτέλεια. Στα χρόνια του Περδίκκα Β΄ (454-413 π.Χ.), στη μακεδονική πρωτεύουσα, που είναι ήδη τεταχμένη, στήλονται αττικό είνα της μόδας. Οι επιτύμβιες, στήλες εμφανίζονται στη νεκρόπολη των Αιγών και οι λευκές λίκυθοι εξοικειώνουν τους Μακεδόνες με την τέχνη της ζωγραφικής.

Η αίγα στα νομήματα του Αρχέλαου (413-399 π.Χ.) φανερώνει τη σημασία που είχαν γι' αυτόν οι Αιγές. Ανθρώπος μορφωμένος και διαπρακτικός ο βασιλιάς

The goat on the coins of Archelaus (413-399 BC) revealed the importance Aigai had for him. The king, who was an educated and perceptive man, wanted to "modernize" his state, and the court at Aigai proved a hospitable haven for artists whose presence would shed luster on the life of the city. Zausis decorated Archelaus's new palace, and Euripides wrote his final tragedies here.

In order to deal with continuous invasions, Amyntas III (393-368 BC) was often in Pella. However, Aigai continued to be the sacred dynastic center and Amyntas' widow, the powerful Eurydice mother of three kings, would leave striking traces of her presence with votives at the city's sanctuaries and her resplendent tomb.

The ascent to the throne by Philip II (359-336 BC) would mark Macedonia and Aigai's finest hour. Extremely intelligent, a superb general, a uniquely skilled diplomat and at the same time a Pythagorean initiate, Philip, an "enlightened despot" in accordance with the Platonic model, gathered round him the elite of the intelligentsia, which resulted in his court becoming a matrix of cultural development as the Athens of Pericles had once been.

The new trends and currents that would arise in his environment would be transmitted by Alexander to the world, but before this they would leave their mark on the image of Aigai, which the king decided to embellish, embarking on a building program without precedent. The walls were rebuilt so as to ensure the city's safety, and simultaneously to lend it prestige and grandeur: the sanctuaries of the gods acquired new temples, altars, stoas and votives, and

Χτυπημένες στην αφετηρία του δρόμου που οδηγούσε στο νότο, οι Αιγές, ήταν ένα σημαντικότερο κέντρο με κυρίαρχο ρόλο στην πελοποννήσια ήδη από το 10ο-8ο αι. π.Χ., όπως δείχνει το ευτυχεστάτο νεκροταφείο των τύμβων.

Τα ευρήματα και ο πληθυντικός του ονόματός τους μαρτυρούν πως οι Αιγεία, όπως και οι Αθήναι, οι Θήβαι κτλ., ήταν μια πόλη «κατά κόλπον», ένα «ανοιχτό» πολεοδομικό σύνολο με συνοικισμό, διάσπαρτους γύρω από ένα κέντρο που εξέλιχθηκε οργανικά χωρίς προκαθορισμένο σχέδιο και συγκροτήθηκε με άζωνα τη βασιλική παρουσία, τη σχέση με το θείο και την ανάγκη επιβολής και άμυνας, δηλαδή το ανάκτορο, τα ιερά και την οχυρή ακρόπολη. Επειδή μάλιστα οι Αιγές ποτέ δεν «συνοικιστήκαν» ούτε έγιναν μεγάλο αστικό κέντρο, διατηρούν ακόμη στο χώρο το αποτύπωμα ενός πολεοδομικού μοντέλου που εκφράζει μια αρχαϊκή κοινωνία γενών.

Απομονωμένοι στην αυτάρκεια τους οι Μακεδόνες, όπως και άλλα ελληνικά φύλα, έμειναν έξω από τις οικονομικοπολιτικές εξελίξεις που οδήγησαν στη δημοκρατία και διατήρησαν ως τα ελληνιστικά χρόνια παραδόσεις και θεσμούς που χαρακτήριζαν την κοινωνία του Ομήρου: γραηγός στον πόλεμο, εγγύηση του νόμου και της τάξης, φορέας της θεικής ευλογίας, πρόσωπο ιερό και απαράβιαστο, ο μακεδόνας βασιλιάς είναι ο πατέρας-αφέντης των υπηκόων του.

Στα μέσα του 7ου αι. π.Χ., ο Περίδικας Α', ένας Δωριεύς από το Άγος, γίνεται βασιλιάς των Μακεδόνων. Έτσι οι Αιγές γίνονται το λίκνο της δυναστείας των Τημενιδών και η μοίρα τους

συνδέεται άρρηκτα με τις τύχες των βασιλέων που όντας απόγονοι του Ηρακλή συνεχίζουν με το μύθο τους την ηρωική παράδοση του έθνους.

Στις βασιλικές ταφικές συστάδες (βραδέθηκαν ως τάφοι τρεις, η συστάδα των Τημενιδών, των βασιλοστών και του Φιλίππου Β') της πολυκύρουνης νεκρόπολης των Αιγών η αρχαιολογική σκαπάνη συναντάει τον Όμηρο. Όπως ο Πάτροκλος, οι νεκροί Τημενίδες κλιούνται μαζί με πλούσια δώρα σε μεγαλοπρεπείς πυρές – έθιμο που θα φθάσει στο απόγειό του με την ταφή του Φιλίππου Β' – ενώ οι βασιλοστές των Αιγών κατεβαίνουν στον Άδη, τυλιγμένες στο χρυσόφι και την πορφύρα σαν τις Μυκηναίες.

Aigai, which was built at the beginning of the road leading to the south, was an extremely important center which played a dominant role in the region from as early as the 10th-8th c. BC, as its impressive tumuli cemetery demonstrates.

The finds and the plural form of its name attest that like Athenai, Thebai and others, Aigai was a city of "scattered villages", an agglomeration of loosely connected settlements that developed organically around a central core without a strict, predetermined plan; it was aligned with the royal presence, the relationship with the divine, and the need for imposing

authority and ensuring defense: the palace, the sanctuaries, and the fortified acropolis. Aigai was never subjected to synoecism, and never became a large urban center, therefore it still retains the imprint of a land use model that expresses an archaic society of clans.

Isolated in their self-sufficiency, the Macedonians, like other Greek tribes, remained outside the economic and political developments that led to democracy and preserved down to the Hellenistic period traditions and institutions characteristic for the Homeric society: leader in war, guarantor of law and order, carrier of divine blessing, sacred and sacrosanct the Macedonian king was father and master of his subjects.

In the mid-7th c. BC, Perdiccas I, a Dorian from Argos, became king of Macedon. Thus, Aigai became the cradle of the Temenid dynasty and its fate became inseparably bound with the fortunes of these kings, who as true descendants of Herakles continued with their legend the heroic tradition of epic.

In the royal burials (three burial clusters have been found to date: that of the Temenids, that of the queens, and that of Philip II) of Aigai's legendary necropolis the archaeological pick axe meets Homer. Like Patroclus, the deceased Temenids were cremated together with rich gift offerings on magnificent pyres, a custom which reached its apogee with the burial of Philip II, while the queens of Aigai descended to Hades wrapped in gold and purple like the Mycenaeans.